

Pisac navodi najprije izvore, iz kojih je crpao podatke za svoju studiju. Zatim govori o glavnim centrima pokreta za jedinstvo u Crnoj Gori, Žumberku i Srbiji, napose nekim manastirima, koji su aktivno sudjelovali u tom pokretu, kao Budimlje, Morača, Zavalu, Gomirje, Lepavina, Marča. Govoreći o nastojanju, da se atonski manastiri zainteresuju za pokret jedinstva, navodi pisac pored ostalih i dva sasvim nova dokumenta, o kojima nema govora ni u specijalnoj studiji Hofmanna S. J.: *Athos e Roma* (ed. orient. christiana n. 19. Roma 1925, 48—89), koji daju vanredno karakterističan pogled o shvaćanju praktične važnosti Atosa za pitanje obnove crkvenog jedinstva. Najviše dokumenata odnosi se na prvoga sjedinjenog biskupa istočnoga obreda Simeona Vratanje (Vretanjića), koji je primio konsekraciju iz ruku korinškog metropolite Kozme g. 1607. i bio priznat također od srpskog patrijarhe Ivana u Peći u pismu od 8. VII. 1609. biskupom. Simeon Vratanja bio je u živom saobraćaju s agilnim i zaslužnim propagatorom jedinstva Velaminom Ruskim iz Rusije, kasnijim metropolitom sjedinjenih Ukrajinaca i Rusa. Nadalje su nanizani dokumenti o najpoznatijim nasljednicima Simona Vratanje tijekom 17. vijeka kao Maksimu Predojeviću, Rafaelu Levakoviću i Savi Stanislaviću. Tu je ujedno donesen originalni snimak upravljenog na staroslavenskom jeziku iz sinode srpske pravoslavne crkve u Morači dne 1. II. 1648. u Rim papi Inocenciju X, po delegatu srpskog episkopata metropoliti Budimljanskom, gdje izjavljuju, da se vraćaju u krilo jedinstva s Rimskom Crkvom. Praktičnih teškoća zadržavalo je kod utvrđivanja unije pitanje razgraničenja jurisdikcionalne vlasti između biskupa istočnoga i latinskoga obreda, naročito zagrebačkih i marčanskih.

Dokumentima, objelodanjenim u ovoj studiji sasvim je znanstveno pokopana ona tendenciozna tvrdnja nekih površnih historičara, da je ostvarenje unije u našim krajevima djelo političkih interesa carice Marije Terezije, jer se na osnovi ovih dokumenata bjelodano vidi, da se pokret za crkveno jedinstvo na Balkanu silno razmahao već davno prije vladanja Marije Terezije, a započeo je svršetkom 16. vijeka.

Ovo djelo prof. dra. J. Šimraka imade svoju trajnu i monumentalnu vrijednost ne samo za našu crkvenu nego i profanu naučnu historijsku literaturu, tako da će za njim morati posegnuti svaki ozbiljni naučnjak historijske struke, koji mora da se u svom naučnom radu takne ovoga pitanja, ako hoće da bude objektivno kritičan i nepristran. Povrh toga djelo imade svoju stručnu naučnu vrijednost i u svjetskoj literaturi gledom na studij historije rada za obnovu crkvenog jedinstva, jer je njime dostojno ispunjena jedna znatna praznina, koja je dosele bila zastrta velom zaboravi. Ovoj svrsi potpuno odgovara i lijepa oprema djela, kao i sastav na latinskom jeziku, da bude djelo pristupačno i stranim naučnim krugovima. Preporučamo ga stoga najtoplije.

Dr. Janko Oberški.

Dr. Fr. Grivec: Pesnik Vladimir Solovjev, Ljubljana 1926. (str. 32—129). — U brošurici ocrtan je ukratko život velikoga ruskog filozofa Vladimira Solovjeva, izložene osnovne misli vodilje njegovih pjesama, sažete

sve u glavnoj ideji Bogočovještva. Solovjev, ako i nije ostavio mnogo pjesama, i nije sve s obzirom na vanjsku formu potpuno dotjerao, ipak je po dubini misli i ideja, što ih je opjevao, jedan od najboljih ruskih pjesnika. Pisac brošure naveo je konkretno nekoliko najznačajnijih njegovih pjesama u slovenskom prijevodu, i tako zavirio iza tajinstvenog zastora mističke pjesničke duše ovoga velikog filozofa. Brošurica daje čitaocima pobudu, da posegnu za studijem Solovjeva u originalu, te se bez sumnje nitko ne će pokajati, tko ga počne proučavati.

Dr. J. O.

Braun Joseph, S. J.: Handlexikon der katholischen Dogmatik. Unter Mitwirkung von Professoren der Theologie am Ignatiuskoleg zu Valkenburg. 8° (X u. 356 S.) Freiburg i. Br. 1926, Herder, M 8.50.

Povod da se izdade dogmatski leksikon nije samo činjenica, što se slični leksikoni izdaju na pr. na području liturgije nego također uvjerenje, da će kratko, jasno i iscrpivo prikazivanje i izlaganje pojedinih katoličkih nauka i dogmatskih pojmova uvelike moći da koristi zdravom shvaćanju, obrani i proširivanju kat. vjere. Nema naimo nikakve sumnje, da današnji svijet imade često puta posve neispravne pojmove o crkvi, objavi, sv. pismu, pojedinim naukama i ustanovama u Crkvi. Takva su kriva mišljenja proširena ne samo u puku nego i u inteligentnim krugovima. Iz tih predrasuda stvara se krivi osnov za sav privatni i javni život. Na temelju takvog mišljenja stvaraju i imovjerci o kat. crkvi i njezinom naučavanju najfantastičnije pojmove. Potreba je stoga, da čovjek imade pri ruci knjigu, u kojoj će u kratko naći izloženu svu nauku kat. crkve. Navedenom leksikonu nije stoga svrha da daje sistematski prikaz čitavog dogmatskog poklada kat. dogmatike, niti da obrazlaže i dokazuje pojedine istine, što čine dogmatski udžbenici, nego nam izlaže smisao i sadržaj pojedinih dogmi i nauka kat. Crkve i to u kratkim i jasnim člančićima tako, da svaki katolik a i nekatolik može veoma brzo da bude tačno obavješten o sadržaju i smislu koje kat. istine ili dogmatskog pojma. To nije leksikon ni kršć. filozofije, ni egzegeze, ni povijesti dogmi ni crkvene povijesti ni kanonskog prava, ali je često veoma teško odsjeći granicu među pojedinim strukama, pak se i u ovom leksikonu nađe rastumačena koja istina ili pojam i sa područja bliže koje discipline. U teološke prepirke leksikon ne ulazi, ali svagdje na njih upozoruje i ističe u čemu je nesuglasje. Kod navođenja nekatoličkog naučavanja uvijek se spominju kat. istine, koje se na taj predmet odnose.

Ovaj je leksikon veoma zgodna priručna knjižica vrijedna i za svećenika, a osobito za laika, koji se njezinom pomoći može na religioznom području veoma brzo orijentirati. Uporabu knjige olakšuje i tumačenje latinskih tehničkih izraza, koji dolaze u knjizi. Preporučujemo. **Dr. S. B.**

Misli velikih umova o Kristu i kat. Crkvi. Dr. Petar Čule. Tisak Hrvatske tiskare F. P., Mostar 1926.

Knjižica: Misli o Kristu i Crkvi logički se nastavlja na »Misli o Bogu i vjeri«, gdje nam je auctor prikupio mišljenja najvećih umova o Bogu i religiji uopće. Ova pak knjižica imade da bude u neku ruku priručna